

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:

Brasovu, piati'a mare Nr. 22. — "Gazet'a" este
Mercreea, Vinerea si Dumineca.

Prețul abonamentului:

• anu 10 fl., pe siște luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. Tiere eterne pe siște luni 14 fl. pe
anu 28 franci.

Se prenumera:
postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:

una serie garmondi 6 cr. si timbre de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primesc. — Manuscrise nu se
retramă.

Anulu XLV.

Nr. 115.

Dumineca 3 | 15 Octobre

1882

Cu 1 Octobre st. v. se incepe unu nou abonamentu la „Gazet'a Transilvanie“, care apare de 3 ori pe septemana. Rongamu pe onor. nostri abonati, a căroru abonamentu espira la 30 Septembrie v., se binevoièsca a' si 'lu reinoi, că espeditiunea fui se nu sufere intrerupere. Domnii abonanti noui sunt rogati a ne tramite adres'a d-loru esacta, aratandu si ultim'a posta. Pretiurile de prenumerare sunt insemnate in fruntea fóiei.

Brasovu 3. Octobre.

Dela caderea lui Napoleonu III incóce politica celor duóe puteri latine apusane, Françia si Itali'a, a devenit fórté neclară si nesigură. Nu-i destulu, că aceste duóe state, cari ar' trebuí se traiésca in cea mai buna armonia, se afia adi pe unu picioru de rivalitate fórté incordata, d'er' se vede cu ochii c'tu de multu guvernele loru stau la indoieala, ce atitudine se ia facia de celealte puteri.

Astadi ne vomu ocupá numai de Itali'a a careia guvernpare a se fi decisu in timpul din urma pentru aliant'a cu Austro-Germania. Unu articulu interesantu, publicatu in „Revue politique et litteraire“ din Paris, nr. ultimu dela 7 Octobre a. c. si intitulatu „Itali'a si aliantale ei — Irredenta“, analizează en de-a-murentulu situatiunea Italiei facia de politic'a si aspiratiunile Austriei si ale Germaniei. Eata pe scurtu ideile espuse de numit'a fóie francesa.

In timpu de 12 ani, dela 1859 pénă la 1871, Itali'a a fost fórté norocosa, ea a profitat din desastrele sale că si din victoriile sale. Italianii ajunsera pénă a crede, că nici o schimbare teritoriala nu s'ar' puté sevérſi in Europ'a. fara că noulu regatu se traga unu profitu dintr inssa. Astadi nu mai este asia. La deceptiunile dela congressulu din Berlin si la tractatulu de Bardo (Tunis) s'a adausu acumu victori'a generalului Wolseley in Egiptu. Itali'a n'a primitu nici o compensatiune, cu tóte, că stang a progressista. care e de vre-o 5 6 ani la putere s'a fostu decisu pentru aliant'a austro-germană si n'a crutiatu nimicu spre a-o castigá, pénă la acea visita solemnela a regelui Umberto la Vien'a, pe care imperatulu Austriei inca nu ia intors'o.

Impacarea intre Austri'a si Itali'a n'ar' fi in sine unu lucru impossibilu. Vediuramu, că Austri'a a pututu se uite Sadova si s'è se apropie de invingétoriulu seu de odinióra, incecasulu d'intre Austri'a si Itali'a e cu totulu altulu. In Vien'a nu cugeta pote nimenea (?) la aceea, că s'è se implante pajura imperatésca in lagunele Venetiei. D'in contra, poporulu italianu nu e multiumitu cu provinciale ce i le-a luat Austriei in 1859 si 1866. „Itali'a e facuta, d'er' oper'a unitatii inca nu e terminata. pénă ce fruntariile naturale si istorice, Alpii nu voru fi redobenditi, sustiene unu mare partidu italiano — Irredenta.

„Irredenta“ isi radfima pretensiunile sale pe geografia si pe istoria in parte chiaru pe etnologia. Ea pote revindeca Trentinulu, Triestulu, Istri'a chiaru si in numele principiului de nationalitate, ba revindecările „Irridenti“ intalnescu si aderenti hotariti intre supusii italiani ai casci Habsburg.

Bombele dela Triestu au fost unu responsu du „Irredentei“ la caletori'a sterila a regelui Umberto la Vien'a. Ori ce ar' intreprinde guvernulu italiano spre a linisti pe Austri'a elu

nu va puté sterge niciodata reau'a impressiune ce au facuto la Vien'a comploturile italiane contra Austriei, pe cari nu le-a pututu impiedicá. Spre a linisti pe deplinu pe Austriaci ar' trebuí se fia suprimata „Irredenta“ cu desevérſire, ceea ce inse nicidecum nu pare a fi posibilu.

Italianii nu voru renunciá niciodata la aspirările loru. Chiar' si aceia d'intre ei, cari partinescui aliant'a cu Austri'a se magulescu cu sperant'a, că voru obtiene că pretiu chiar' a acestei aliantie teritoriile de limba italiana de sub dominatiunea Austriei. In schimbulu acestoru teritorii, dicu Italianissimi, Austri'a a pote c'astigá cu concursulu Italiei, Saloniculu, un'a din cheile Orientului si cu Saloniculu si Macedoni'a ea va dominá asupra intregei peninsule balcanice. C'atu pentru Trentino ar' mai merge, d'er' Triestulu Austri'a nicio-data nu lu va cedá de buna voie, căci acest'a este singurulu ei debusieu pe mare, deo'rece Fiume apartine regatului Ungariei.

Revist'a politica francesa dice că speranțele memorate ale Italianissimilor sunt illuziuni, căci chiaru si in casulu candu Austri'a ar' inaintá pénă la Salonicu cu ajutoriulu Germaniei, ac'est'a nu va insemná a schimbá positiunea dela Marea Adriatica cu aceea dela Marea Egea. Germanii nu ar' permite niciodata un'a că ac'est'a, pentru ca in ochii loru Triestulu e o dependintia a tierilor germane, elu e destinat a fi, candu imperiulu germanu se va estinde pénă acolo, emporiulu viitorului Zollverein austro-germanu.

Italianilor numai o singura ocasiune le-ar' poté castigá Triestulu si Pol'a: ac'est'a s'ar' ivi in casulu unei impartiri a imperiului habzburgicu. D'er' ac'est'a e o perspectiva fórté departata si nesigura si Germania mai tardiu ar' cautá se le reiea ce au castigatu.

In locu de a totu curteni puterile germane, incheia revist'a francesa, pentru Itali'a ar' fi multu mai profitabilu a se intielege si a se alia cu puterile occidentale, cari sunt mai multu rudit si cu cari o legă mai multe interese comune.

Din Memorialulu

compusu si publicatu la insarcinarea conferenției generale a representantilor alegători romani, adunati la Sibiuu in dilele din 12, 13 si 14 Maiu st. n. 1881 prin comitetulu seu esmisu cu acea ocasiune *), publicam adi urmatoreea

Introductiune.

Causele pentru cari s'a compusu si publicatu acestu memorialu.

Candu conferent'a, compusa din 153 membrii, convocata in Maiu 1881 inainte de alegerile dietali, a insarcinatu pe comitetulu seu electoralu cu esecutarea rezolutiunei si a programei sale, aceeasi ia comisul totodata „că se compuna unu memorandu explicativu in causa, sic că se-i décea mai intinsa publicitate.“

Subscrisulu comitetu petrunsu de gravitatea acelei rezolutiuni, prin urmare si de marimea problemei ce i s'a incredintatu spre deslegare, inainte de a se apucá de lucru, a trebuitu se'si dea séma despre intielesulu expresiunie de „memorandu explicativu si detailatul in causa.“

Acelu intielesu si chiaru voint'a respicata a conferentiei se cunoscă mai de aprópe din seriósele sale consultari si desbateri de trei dile. Deci precum conferint'a voindu a clarificá situatiunea presenta s'a vediutu necesitata a intrá mai departe in trecutu, asia si comitetulu

*) Sibiuu, tipariulu tipografiei archidiocesane 1882,
— Aflam, că se afia de vendiare la librari'a N. Ciureu
in Brasovu. Esemplariulu 1 florinu v. a. Red.

seu s'a semfatu obligatu a desfasuriá d'inaintea lectorului o serie de fapte si evenimente istorice, cum si acte de statu din sfer'a dreptului publicu, pentru că eu atâta mai usioru să se pote cunoșce si aprecia dreptele postulate ale natiunei romanesci si adeveratele cause, pentru cari Romanii din acestu statu nicidecum nu potu fi indestulati cu starea actuala a lucrurilor, nici cu sisteme, nici cu proa vitreg'a tractare sub care genu ei si suspina.

Dupa acestea, form'a ce s'a datu acestui memorandu si modulu, cu care sunt tractate cestiunile ce facu parte dintr'insulu, ni s'a impus prin insusi scopulu ce voimur se ajungemu.

Intre popoarele, din care este compusa monarhia austro-unguresca, Romanii, popor de rassa latina, occupa cu locuintiele si proprietatile loru unu teritoriu destulu de vastu, situat in trei pénă la 46° a lungimei orientale dela insul'a Fero si 45° 6' pénă la 48° alu latimei septentrionale. Incependum dela cei mai vecchi cronicari bizantini cati au remas cunoscute din secululu alu VII-lea incóce pénă in timpurile moderne, poporul romanescu este cunoscute la istorici, că si in limb'a latina si in limb'a gréea a legislatiunei din evulu mediu si modernu pénă la 1848 in tierile locuite de elu, cu numirile de Valachi, Vlachi, Vlassi, gens Valachorum, Nation valachica, populus valachicus. Tote aceste espressiuni sunt sinonime cu nemtiescul Wäsch, care semnifica Latinu si Italianu.

Partea cea mai mare a materialului limbei romanesci este de origine latina antica, er' formele ei, care decidu asupr'a originei unui popor une-ori mai multu si decatul istor'a lui, sunt preste totu latine.

Puterea de vietia, constanta si perseverantia, cu care tine poporul romanescu la individualitatea sa nationala printre tote adversitatilor, va fi in stare sa o aprezieze numai acela, care cunoșce tote luptele sale milenarie de esistentia, tote persecutiunile si atentatele la viet'a lui. Colonia romana aruncata departe de centrulu imperiului anticu, incungurata din tote partile de elemente hostili, strimtorata necurmatu de invasiuni straine si barbare venite de către medianopé si resaritul, patria s'a devastata de o miie de orí intru o miie de ani, dupa aceea in siése sute de ani supusa totodata la persecutiuni religiose fanatice, — instinctul seu pentru conservarea vietiei proprii si puterea s'a de resistantia a crescutu in proportiunea pericolelor, la care era espuse.

Acelu instinctu vigorosu, acea putere de resistantia salvă limb'a si viet'a nationala a poporului romanescu intre impregiurari si epoce, in care alte popoare nu mai puçinu numeróse au disparutu asia, incatul abia le-a ramas unele urme in istor'a gintiloru.

Intre atatea lupte fara numeru natiunea romanescă a ajunsu mai de multeori trântita la parete, ea insă la tote epocele mari si la alte ocasiuni a datu totu atatea probe de vietia si că in man'a tuturoru adversitatilor nu-si pierduse conșientia de sine; ceea ce se va vedé din ulteriorele noastre deductiuni.

Sistem'a dualismului austro-ungurescu asia precum se vede ea formulată si aplicata prin legea fundamentală art. XII. din 1867, desbinandu monarhia dinastie Habsburg-Lotharingia in doue parti, isi propuse totodata a deslegă o problema din cele mai cutediatore si dupa noi absolut impossible, inse si pericolosa in gradulu supremu din caus'a experimentelor desperate, cu cari barbatii de statu, parte plasmulatori, parte adherenti cerbosi ai acestei sisteme, se incercă a-o realisă.

Scopulu adevaratul alu dualismului austro-ungurescu este: Asecurarea hegemoniei elementului germanu dincolo si a elementului maghiaru dincoce de Lait'a. De si ambele acestea elemente se afia in tierile poliglotte ale monarhiei in minoritatea notoria, totusi representantii loru cu ocasiunea inchiaierei acelu păctu nefericitul credintu că voru fi in stare se-si ajunga acelu scopu mai pe siguru prin dissolutiunea in atomi a tuturoru nationalitatilor negermane si nemaghiare, prin esternarea limbei, a caracterului si a ori-carei urme ethnografice, totodata prin consolidarea possibila inavutire si inmultire a elementului germanu in asia numitele provincie hereditarie sau cisalitane, era a celui maghiaru in asia dîsele provincie ale coronei unguresci.

Din tóte popórele acestei monarchii nici-unu poporu nu suferă atátu de greu si nu este supusu la atátea persecutiuni, precum este poporulu romanescu, mai vîrtoșu din caușa, că precum in trecutu, asia si in epocha de fația tiene cu tóte bratiele la nationalitatea si limb'a s'a, cu alu carei ajutoriu este decisu a se apropiá totu mai multu de celelalte popóre neolatine a'si apropiá din immensele tesaure de sciintie si arte, de cultura si civilisatiune, pe care acelea le impartu cu mana larga la tóta lumea si de care natiunea romanésca se pote folosi cu atátu mai usioru, cu cătu partea cea mai considerabila a limbei sale i' este comuna cu latin'a classica, cu latin'a din evulu mediu, cu limb'a italiana, apoi cu spaniol'a si cu frances'a, ceea ce s'au adeverit u pana la evidenția si prin cercetarile filologice si limbistice facute de catra barbatii europeni eruditii, inaltati mai pre susu de ori-ce prejudetie si preocupatiuni nationali, scutiti si aparali de tendentie politice si de cupertere cu gramaticce si dictio-narie.

Barbatii de statu ai Ungariei, cari credu că conduceu bine si inteleptiesce destinele natiunei maghiare gene-tice se afla in parerea cu totulu eronata, ca si cumu esistentia, desvoltarea si progresulu natiunei romanice cu limb'a propria si asia precum ii dictéza genetru seu nationale, ar' periclită nationalitatea si limb'a, cultur'a si civilisarea Maghiarilor; de aceea ei afandu-se la putere, 'si pusera in capu, ca sè se ia tóte mesu-riile directe si indirekte, permise si nepermise, spre a impedecá cultivarea generatiunilor nóstre tinere in limb'a materna, ba se incérea a impune si generatiunilor inaintate in ani cu fortia invetiarea limbiei maghiare si a esterminá limb'a romana din tierile ce apartinu la co-rón'a ungrésca; mai in seurtu, barbatii maghiari de statu cu adherentii si satelitii loru se incérea a face cu natiuni intregi esperimente de transfusiunea săngelui dintr'unu individu in altulu, a nimicí deodata eu limb'a, si spiritu, si geniu nationale, datine, tradițiuni, istoria, modulu cugetarei, inca si ideile si convictiunile religiose ale unui poporu. Imperiile cele mai vaste din lume, candu s'au incercat a spoliá si demoralisá pe popore, tocma prin acesta mesura au si preparat catastrofele, dupa care apoi a urmatu dissolutiunea. Mole ruunt sua.

Se intielege de sine, că Romanii din monarhia austro-ungurésca intimpina tóte acele atentate la viéti'a loru nationala, cu resistentia pre cătu numai le permite puterea loru de viétia. Dara totu asia de bine se intielege, ca acea lunta cerbicosa ce decurge intre duóe ele-mente nationali, le costa pe ambele timpu si puteri, le impedeca in desvoltarea loru naturala si regulata, nu-tresces neincredere si ura, incurajaza pe adversarii am-belor nationalitatii, prepara pericolul patriei.

Romanii vedu bine tóte acestea reie că consecintie ale luptei reciproce, cu tóte acestea ei sunt resoluti odata pentru totdeun'a a nu renuntá cu nici unu pretiu din lume la limb'a si nationalitatea loru, precum la nici unu dreptu nationalu si politicu din cete le competu loru că ffi fideli ai patriei, cari au asudatu si sangeratu pentru conservarea ei in tóte timpurile, totdeauna alaturea cu celelalte popóre conlocuitore si prea adesea au sacrificat neasemenatu mai multu si mai greu decatul altele.

Luptele d'intre Romani si Maghiari se potu des-parti in duóe classe: unele pentru aperarea de drepturi religiose, civili si politice, altele pentru drepturile inherente nationalitatii genetice, pentru limb'a nationale si pentru adeverat'a cultura. Cele de antaiu sunt vecchi, se-cularie; cele din urma sunt mai noue si ele s'au incinsu mai cu violentia numai dela 1830 incóee, au crescutu neincedatu pénă in anulu 1848/9 candu fusera innecate in sange omenescu, pentru că dela 1867 incóce sè se inversiune din nou si se devina din partea Maghiarilor violente si desperate că niciodata, de candu locuescuse aceste duóe popóre alaturea pe acelasiu teritoriu.

Luptele pentru drepturile omenesci preste totu au fostu comune romanilor cu popórele asuprite din tóta Europ'a si din toti secolii, ér' diferintia erá si mai este mai multu numai in form'a despotismului de care suferu popórele. Dupa cumu adeca sunt forme diverse de gu-berne, asia este si despotismulu personal, aristocraticu, nationale. Poporulu romanescu a fostu maltractat si tiranit in partea cea mai mare prin despotismulu aristocraticu si prin celu nationalu de rasse straine si tot-deauna conspiratoriu asupra lui, cu scopu de a-i face tóte relele posibile si chiaru a-lu esterminá de pe teritoriul locuitu de elu. Istor'a ne sta de martora cu mii de documente, că spre ajungerea acestui scopu ori-ce mijlocu infernalu a fostu binevenit; a produce insè acilea tóte acele documente ar' insemná, că voimur se scriemu volume intregi, ér' nu unu simplu memorialu.

Lupt'a pentru limb'a si nationalitatea nóstra gene-tica, atacata si amenintata pe fiecare di cu distrugere totala, ne este comuna cu prea puçine popóre europene, din care causa lumea civilisata a Europei nici nu si-a castigatu pénă acumu nici o idea justa despre suferintie-le poporului romanescu din caușa limbiei si a nationalitatiei sale. Noi inse nu ne miram de acesta nesciintia

a popórelor europeene, pentru că celea ce se intempla in acésta directiune in Ungaria si Transilvania abia se mai vedu in vre unu altu statu.

Legile, care se adueu si mai vîrtoșu mesurile escep-tionali, prin urmare cu totulu nelegali, ce se iau spre distrugerea nationalitatilor nemaghiare, sunt relegate in lumea fabulelor de catra toti, cati nu le cunoscu de aprópe si nu vedu cu ochii loru efectele funeste; ele inse sunt forte reali, vediute, pipaite si amaru simtite, adeverate satire ale libertatiei omenesci, politice si nati-onali.

Cu tóte acestea corifeilor natiunei maghiare le-a placutu a face tot de-una parada mare cu fras'a sonora de libertate, inse numai spre a se seduce opinionea pu-blica europea; a-i legă ochii că se nu vadu ce se intempla in aceste tieri inapoiate pénă astazi atatu de multi in cultura si civilisatiune, mai vîrtoșu din caușa despotismului aristocraticu si nationalu.

Libertatea, drepturile omului au suferit u mai multu séu mai puçinu la tóte popórele si in tóte staturile, ni-cairi inse pena astazi mai multa de catu in Ungaria si cu atatu mai greu in Transilvania.

Barbatii cei mai laudati si condacnati si peportu romanescu, inspirati atatu de sacra idea a libertatiei adeverate, catu si de iubirea patriei si a natiunei, a ca-roru securitate si prosperitate o dorescu din tótu sufle-tulu, s'au folosit u in tóte timpurile de ocasiuni si epoce mari, că se faca pe compatriotii loru a 'si cunosee cum-plit'a rétacire, a renuntia la mesurile neomenóse si bar-barice aplicate asupra romanilor, a i' recunoscere de aceia ce au fostu si sunt in realitate, poporu autochitanu si de-votati patrioti, a nu i' impedecá in desvoltarea pacinica a culturei loru. In totu percursulu istoriei de cateva vécuri, nici odata barbatii de statu ai Ungariei n'au fa-cutu de buna voie nici chiaru poporului loru maghiaru si cu atatu mai puçinu poporului romanescu nici cea mai mica concessiune de a usá de drepturi publice ala-turea cu clas'a privilegiata. Puçinele libertati, de care ne bucuramu, au fostu stórse dela ei tot-deauna fara voi'a loru, prin forti'a unoru impregiurari si evenimente ne-prevedute de ei, prin autoritatea si energi'a unoru mo-narchi mai umani, uneori chiaru prin arme si violentia, precum de ex. in 1784 si 1848/9.

Maghiarii cu perseverantia, démna numai de cause drepte, se lauda neincedatu, ca ei in an. 1848 ar' fi fa-cutu cele mai mari concesiuni drepturilor publice si ar' fi impartit u libertatea cu mana plina intre popórele con-locuitore.

Acestu neadeveru patentu este demintit u prisosu prin ... a intréga a Ungariei si a Transilvaniei, prin legi mai vechi si mai noue, prin starea de cultura inapoiata a poporului maghiaru si a celoru conlocuitore, comparate cu a celorlaue staturi europene, prin insasi fisonomi'a tieri pe tóta intinderea s'a dela Dunare pena in Carpati, de catra nordu si rasarit. Chiaru concésiunile stórse prin forti'a lucurilor au fostu mai tardiu marginite, ori falsificate, adese revocate si casate. A voi se probam aceste jafirmatiuni ale nóstre in modu taxatiu, presentandu lectorilor o lunga seria de casuri con-crete, ar' si a cără apa in Dunare. Cu tóte acestea ni se voru da mai la vale ocasiuni dese de a ne provoca inca si fara voi'a nostra la exemple, care voru confirmă si ilustra tóte assertiunile nóstre pe deplinu.

Egalitatea de drepturi si egalu indreptatire la protec-tiunea statului si la folosele ce competu locuitorilor loru intr'ensulu, este pentru poporulu romanescu numai o fictiune, — Fata morgană, dupa care ar' alerga ci-neva cu totulu in desiertu. Dér' barbatii de statu si press'a ungrésca respundu la tóte justele reclamatiuni si plansori fara numeru, ca déca Romanii se simtu asupriti si marginiti in libertatea si in eseretiulu drepturilor loru, acolo este parlamentulu, se 'si ridice vocea loru intre paretii aceluia asia, că se resune in tóta lumea, ér', déca nu le place, fruntariile tieri stau deschise, duca-se pe aci incolo in Romani'a.

Acestu respunsu, ce nì se da la diverse ocasiuni, este curata insulta si sarcasmu ardiatoriu.

Deputati de origine si nationalitate romana, apara-tori sinceri ai drepturilor natiunei loru, nu mai sunt suferiti in diet'a Ungariei. Că unii că aceia se nu ajunga acolo se iau in tóte periodele electorale mesuri din cele mai desperate, din care nu facu exceptiune nici versarile de sange; de aceea cate 5-6 candidati, cati reiesu la alegeri, se potu considera că intrati prin urechile acului. Asia déra pentru aprópe trei milioane de romani calea parlamentara este că si inchisa. Spre a da espressiune dorintielor si postulatelor unui poporu in staturi libere mai esistu in alte căli, precum: dreptu si lege de reuniuni si adunari politice (meeting) dreptu de petitiune si press'a libera.

In Ungaria si Transilvania pénă in diu'a de astazi nu esiste lege de reuniuni si adunari sunt regula-mintate numai prin ordonante ministeriali, supuse la liberulu arbitriu alu cate unui ministru omnipotente.

Dreptulu de petitiune la tronu si la dieta in cestiuni politice si nationali a devenit u de 15 ani incóce

eu totulu ilusoriu, si persoanele, care s'ar' folosi de acela, sunt espuse la persecutiuni, la calumnii si la urgia publica.

Press'a periodica de cuprinsu politicu, romanésca, se simte ferecata prin o lege de pressa forte rigurósa, introdusa sub absolutismulu austriacu in anulu 1852, con-servata si sub sistem'a actuala dualistica si aplicata aprópe numai la diarele romanesci. Alaturarea cu acea lege, care ne aduce aminte pe fia-care di starea de obsidiune (Belagerungszustand) guvernului militaru si legea mar-tiala, activitatea pressei periodice romanesci este paraliza-sata si prin cautiune séu garant'a pénă la 10,000 florini v. a. (12,500 franci) pentru fiacare diariu.

Este generala acésta mesura, ce e dreptu, ea nu apasa inse nici pe unu poporu in modu atatu de simti-teriu, că pe poporulu romanu, impilatu sistematic de seculi, si eschisul dela guvernare in trecutu prin legi spe-ciali, create anume contra lui, ér' in presentu prin interpretarea sinistra si escentarea necorrecta a legilor compuse anume astfelu, că se pót deveni eludate.

Juriulu, introdusu pentru delictele de presa, pentru Romani nu este o instituție liberala, ci incătu privesce procesele politice de presa o arma mai pericolosa in man'a guvernului decatul judecatoriile ordinare chiaru.

Juriulu, adeca este redusu la puçine orasie mari, delegate prin guvern anume spre acestu scopu, — ora-sie ale caror locuitori nu sunt Romani.

In patri'a nostra că nicairi in Europa, politica inter-na este condusa eschisivu numai de consideratiuni nationali maghiare.

Desi, pentru seducerea opinionei publice europene, esiste o lege, care pôrta titlulu: „pentru egal'a indreptatire a nationalitatilor“ — totusi ministrulu-presedinte nu se sfiese in faț'a lumei, in parlamentu, a amenintia cu sfaramare pe nationalitat. Publicul dela orasie sub pressiunea sionivistilor si a pressei maghiare, fara diferintia de colore politica, incuragiatus de aceste mani-festatiuni, cu incuiintarea guvernului, earasi fara esem-ple in Europa nu se sfiese a formá reunioni pentru maghiarisarea Nemaghiarilor.

Deci Juriile compuse din asemene elemente, nu se potu considera de judecatori naturali ai pressei ro-mane, ci dincontra de sugrumatorii ei.

Afara de acestea, procedur'a de presa contine me-suri e c e p t i u n a l i pentru Transilvania locuita in preponderanta majoritate de Romani, — cari mesuri lipsesc din procedur'a de presa referitoare la Ungaria propria.

Anume: in Ungaria in privint'a suportarei spese-ler processuali nici c diferintia nu este intre procuror-ului statului si intre privati, ci ori-care perde procesulu, este condamnatu in spesele procesualu; din contra in Transilvania, statulu, si déca perde procesulu, este seu-tu de spesele procesualu.

Singura acésta mesura neegala, dandu potere discretionaria in man'a procurorului de a urmarí candu si pre cine i place, fara nici unu risicu materialu, este suficienta pen-tru a face ilusoria libertatea presei romane, a descuragia si ruina pe representantii ei, siliti a se apera cu spese enorme de cele mai absurde procese, fara de a fi des-dau-nati nici chiaru castigandu procesulu.

Cu o pressa periodica maltratata si tiranita in modu acesta, este absolutu preste potintia de a se apera, necumu interesele nationale politice ale unui poporu in numeru de milioane, déra nici macaru ale unei corporatiuni de comercianti seu industriari.

Press'a ce gema sub o lege draconica, cu cautiune ce se afla in periculu permanent de a se pierde, nu este pressa, ci numai tortura si pedepsa dictata nefericitorii sei intreprinditori; ea este pressiune sugrumatoare de ori-ce activitate publica, intunechatore de mintile omenesci, spre celu mai invederatu pericolu alu securitatei publice si alu patriei, caci cumu dice scriptur'a, ori unde nu striga ómenii, au se strige pietrile.

Cronic'a evenimentelor politice.

Dupa ce a fostu ocupat u postulu de ministrul alu honvedilor prin numirea comitelui G. R a d a y jun., s'a completat u cabinetul ungu-reescu, fiindu numitu ministrul de comerciu — dupa ce baronulu G a b r. K e m é n y a trecutu la comunicatiune, — comitele P a u l S z e c h é n y i. Se dîce ca numirea acestui din urma, Sennyeyistu ar' fi unu simptomu alu fusiunei oposiției moderate maghiare cu partid'a guvernamentalala. Astfelu e privita si numirea comitelui Berchtold de prefectu alu comitatului Neutra. Totodata se anuntia, că omitele Albert Apponyi, unulu din siefi oposi-tiei moderate, va intreprinde in curendu o ca-leitorie mai lunga in strainatate.

Ministrul de finance comite Szapary, a presentat camerei ungare esposeulu fi-

nanciaru pe anul 1883. Preliminarul se incheia cu un deficit nominal de 216 milioane florini facia de 232 milioane florini in anul 1882. Starea financiilor ungare se poate bine judeca numai dupa sum'a, care nu poate acoperi Ungaria cu venitul din imposite si din avere statului, ci numai prin imprumuturi. Deficitul anului 1882 va fi la incheierea societelor neasemenat mai mare decat in preliminar. Construirea calei ferate Pest'a-Semlin a inghitit 14 milioane, ocupatiunea a costat pe Ungaria (in 1882) 9 milioane; ministrul de finance a fost preliminar impositul pe spiritu cu trei milioane mai susu, cari iuse nu au intrat si trebuie inlocuite prin unu imprumut. Deficitul fapticu alu anului 1882 va fi mai mare de 50 milioane si trebuie se credem ca asie va fi si cu deficitul preliminar pentru 1883. Ministrul esprima sperantia, ca in anul viitor va restabilii echilibru, scotindu afara inse cheltuielile pentru ocupatiune si investitiunile. Dericemai in aceste din urma cheltuieli pare reulu incurabilu, care nu lasa se si vina in fire financele statului.

Nu trece anu ca ministrii de finance maghiari se nu propuna este o dare noua spre acoperirea deficitului. Darile se urea, dericemai deficitul nu scade, ci devine din ce in ce mai apesatoriu! Inventiosulu ministrul Szapary propune acum in esposeulu seu urmatorele datori nove: Unu proiect de lege privitor la incarcarea in posibilitati pe vinarsu, pe a caruia baza ministrul spera a scote patru milioane mai multu. Dece se va puter stabili o intielegere in asta privintia cu ministrul de finance austriacu d. Szapary ar dorii ca aceasta lege se intre in vigore dela 1 Septembre 1883.

Dela celealte proiecte ministrul astepata unu venit mai mare de 1.500.000 fl. Intre aceste proiecte se afla unul privitor la impositul pe venitul din capitaliile elocate la institutele de bani si unul privitor la tacsele ce voru fi a se platiti pentru contractele de assecutiu. Pe langa aceste proiecte de lege ministrul cere ca a dusulu (Zuschlag pótado) la dare a generale de venit se fia urcatu cu 2 milioane si 500,000 florini, care urcare se intre in vigore numai in anul 1884. Cu ajutoriul acestor dari noue si urcari a impositelor vechi d. Szapari spera ca va restabilii ordinariul in finance si ca in viitor numai cheltuielile comune estraordinare si investitiunile voru fi a se acoperi pe calea imprumuturilor. Dericemai amu disu mai susu tocmui aici este buba!

Intr'o coresp. a „Telegrph.“ ceteru cu pri-vire la Bulgaria urmatorele: „Principele Battemberg, gratia sprijinului oficiarilor russi gratia lui Erenroht, Remelingen et tutti quanti, alu caroru nume suntu si voru remanent odiose patriei bulgare, a isbutit viola constitutiunea si a inaugura regimul absolutisticu. Suntu datoru a adauge, ca slavofilul Ivan Serghievici Aksakoff, oraculul din Moscova, a ajutat la aceasta crima a principelui intr'unu modu eficace propagandu din resputeri vointia santa a Tiarului. Pentru acestu ajutoriu gratosu principele de Battemberg i-a tramsu o serisore autografa, multumindu-i din anum a pentru folositorea sa activitate. Lovitur de statu, dupa cum v'amu scrisu pe atunci, ne-a costat cam scumpu. Dela 27 Aprile 1881, diu'a fatala, si pena la legalisarea crimei comisse de catra Adunarea din Sistovu, care a avut locu la 1 Iuliu, acelasiu anu, principele impreuna cu Erenroht au cheltuit peste 15,000,000 franci, economisite de catra guvernul liberal si patrioticu alu lui Caraveloff. Nici o centima n'a mai remas in visteria statului si adi biat'a Bulgaria are unu deficit de 3,500,000 franci, inscris in noulu budgetu.“

Diarulu resescu „Nowosti“ respondiendu la unu articolu alu diarului „die Presse“, intitulat: Russi'a, Romani'a si Bulgari'a dice intre altele: „N'amu voi se acusamu pe Bulgaria de necunoscinta, dericemai constatam faptulu, ca ei suntu departe da fi petrunsi facia cu noi Russii de acea recunoscinta, pe care liberatorul trebuie sa astepte pe buna dreptate dela liberatu, si ca noi spre a vorbi mai lamurit nu putem compti in tota impregiurariile pe Bulgaria. Intru ceea ce privesce pe Serbia, apoi ea a datu atatea probe vedite de necunoscinta, in catu nici nu merita macar d'a mai vorbi des-

pre acesta tiéra. Cei din Serbia nu potu tagadui, ca Russi'a a facutu multu pentru acesta tiéra si ca natiunea russesca a sacrificat pen-tru Serbia ceea ce a avutu mai scumpu, totusi Serbia declara fara rusine, ca n'are nici o legatura cu noi si se arunca in bratiele vecinilor ei austriaci. Se poate forte lesne intempla ca, la unu momentu datu, Serbii liberati de noi si eari ee datorescu recunoscinta se treca in lagarulu inamicilor nostri. Mai romane Romania, care a accentuat cu tota acestea ne-contenit, ca nu este datore nici o recunoscinta Russiei; ca din contra, noi Russii - dieci Romanii, suntem datori recunoscinta Romanilor, de vreme ce fara ei nu amu fi reusit se invingemu pe Turci.“

Duoue partide lupta in Cetinie pentru putere, Una vrea se traiesca in amicitia cu cabinetul vienesu si decise se faca concessiuni in tota diferențele cu Austria; car' partidul rusescu nu vrea se scia de concessiuni, fiindu decisca a impinge lucrurile la estremu. Planurile Muntenegrului privesc urmatorele puncte: 1. Repatriarea insurgenților fugiti in Muntenegru; 2. Despagubire pentru intreținerea fugarilor; 3. Facerea de fortificatiuni in Crivoscia; 4. Taxele vamale pentru import si exportu, introduce de Austria. Catu privesc repatriarea fugarilor, cei din Cetinie suntu suparatati, ca Austria nu primeste conditiile propuse, mai alesu acordarea amnestiei. Muntenegrul declaru, ca multi insurgenți au depusu armele numai in urm'a interventiei Muntenegrului, care le-a promis se midulocesca pentru ei pe langa Austria. In urm'a acestor diferențe, neutralitatea nu mai e pazită, ca inainte, de Muntenegru; astfel voivodulu Giuro Vucotici, unul din capii revoltei, care fusese urestatu, a fost liberat si procesul contra lui s'a sistat. Apoi mai multi desertori din Boche, trecându granita inarmati, au fost bine primiti in Muntenegru. Si din Hertiegovina au fugit mai multi recruti cu armele loru in Muntenegru. In urm'a acestora s'au luat armele dela recruti din districtele despre Hertiegovina si li se dau numai, cindu iesu la instructie.

Usurpatiunile bisericilor grecesci in Macedonia s'au indreptat penă acum deopotiva in contra Romanilor ca si in contra Bulgarilor. Si unii si altii aveau egalu de suferit dela popii Fanarului, cari le necinstau bisericele si le grecisau scola. Cine scie catu timpu voru mai suferi aceasta nedreptate Romanii macedoneni; Bulgarii inse suntu pe cale se scuture de totu acestu jugu. In scopulu acesta serie „R. Lib.“ se gasesce actualmente in Constantinopolu esarchulu bulgaru. Elu negocieza cu Porta spre a obtine intinderea puterii sale bisericesci si asupra comunitatilor bulgare din Macedonia. Elu este sprijinitu in aceasta missiune si de agentulu bulgaru, d. Vulcovici, care a promis Turciei in schimbulu concessiunei cerute, o regulare avantajiosa a proprietatilor mahomedane din Bulgaria. (O multime de proprietari turci ce petrecu in Constantinopolu, nu si potu nici administrati nici vinde mosiile loru din Bulgaria, caci agentia bulgara le refusa legalisarea actelor pe cata vreme nu suntu regulate numerosele cestioni de eticheta dintre Porta si legatiunea bulgara). Celu mai influent sprijinitoru alu tendintielor exarchale e inse d. Nelidov, ambasadorulu rusu. Lui trebuie se i se multumescu in prim a linie deca Porta arata multa condescendentia pentru cererile esarchului si deca ele se voru realizat in curențu dupa placulu poporului bulgaru.

„N. fr. Presse“ tine mortisca la parerea, ca Romani'a ar' voi se folosesc de afacerea cu bratii Chiliei si spre a face pe Russi'a ca se nu si mai de consentientul la continuarea esistentiei comisiunii dunarene a careia mandat se finesce la 24 Aprile 1883. Numita foie ne spune ca in cestiu lucrarilor la bratii Chiliei guvernul romanu a adresat o nota circulara la toti representantii sei in strainatate.

Anglesii nu se grabescu nicidcum cu rezolvarea cestionei egipcene. Deocamdata ei se occupa multu de reorganisarea armatei egipcene. Se dice, ca efectivul acestor armate va fi de 10,000 si ca oficerii voru fi numai Turci si Circassiani. In Elvetia se intreaza asemenea o multime de oameni pentru armata Chedivului. Acestea se occupa multu de armata si manifesta veleitati de independentia.

Chedivulu ar' voi si elu se faca Rege, si ar' voi se i remana in buzunarul tributulu ce lu datorii Pórtii, ba are intentiunea chiaru de a tipari o medalia cu chipulu seu pe o parte ear' pe cealalta cu icona piramidelor. Asupra lui Arabi e si acuma inca forte maniatu. Arabi este tractat cu criminalulu celu mai de rându, i este interdisu chiaru si de a fumá.

Romanii din alte parti in România.

In timpulu din urma amu avutu ocazie se audim de repetite ori, ca Romanii din alte parti, cari trecu in România si si cauta aici vre-o ocupatiune, suntu in multe casuri mai reuvediuti decat Grecii si Bulgarii din tiéra. „Rom. Libera“ recapituleaza intr-unul din ultimii sei numeri aceasta cestiu si intre altele dice urmatorele:

Ni s'a datu se vedem, ca fratii, veniti la noi din provinciele subjugate, se fia considerati ca cei din urma straini. Mai multu inca, pe cindu strainilor li se deschidu usile la insemnante ofice ale statului romanu Romanii se fia goniti chiar de prin servitiele, unde de unu lungu siru de ani au functionat cu cinste. cu pricepere si cu devotamentu. Durere si earasi durere!... Acum a esit la moda si se profesă sub apparenta unui inaltu patriotismu vitreg'a teoria, ca Romanulu e mai puçinu romanu in tiéra romanescu, de catu strainulu ce a castigatu impaméntirea formală. Legile noastre suntu interpretate in strintulu intlesu politicu, cindu facia cu fratii nostri si ratiunea si inim'a ne-ar consiliu se le interpretam in sensu etnicu. Ne-a durutu caudu amu vediu frati dai nostri, goniti de pe la cursuri, inlaturati dela ori-ce solicitare, sub cuvîntu, ca Romanulu e strainu, deca n'are harti a impaméntirii, chiar' deca dênsulu va fi renuntiatu dela protectiunea impusa de fatalitate, chiar', deca si-a manifestat dorint'a de a dobendii cetatiania politica in tiéra nostra.

Dece noi nu putem veni inca in ajutoriulu fratilor, ce suferu dincolo de granitiele regatului romanu, iertatu se ne fia ore a areta vitregi'a acelor'a, cari batu la usile nostre? Si nu pricepu guvernantii nostri, catu trebuie se lucre simtirea romanescu in fagi'a urtiosului spectaculu, ce lu desfasuram cu nepasare? Dece aceste teorii vitrige ar' fi domnitiu in alte timpuri, timpuri grele pentru statul romanescu, ar' fi pierdutu multu Romanii, ar' fi pierdutu si mai multu Romanismulu. Dece betranii de alta data ar' fi intrebaturi pe Lazaru, unde i este pasuportulu, cine scie, catu de tardi ar' fi venit scola dela St. Savu si cu densa incepertu deșteptarii nationale, adêncu nabusite de Fanarioti? Dece acei betrani neciopliti, caci de candu amu luat-o peste campi, nu mai vremu se ne aducem aminte de evolutiunea naturala a unui popor, ar' fi cerutu diploma de naturalisare lui Laurianu si Barnutiu, lui Maiorescu si lui Aronu, unde ne-amu afla astazi cu cultura, consciintia nationala? Catu ne-au datu acesti mari apostoli noue, ce sperantie mari au desceptat in sufletele amarite ale fratilor de sub domnia strainului! „De ce nu continuati traditiunea patriotica a betranilor de alta data?“

Pregatiri pentru congressulu economicu romanu.

In 10. Octobre v. se va intr-un, precum scim in lassi congressulu economicu romanu. Ca se se ficeze in catva punctele, ce voru fi discutate in acestu congresu, convocatorii lui au afilatu de bine a conchiamă in dîlele din urma in localulu societatii „Concordia romana“ vre-o ceteva conferinte pregatitoare, in cari se esprimara mai multe idei vrednice de tota atentiu. Mai antaiu se atinse cestiu meseriailor si a scolilor professionali, care dupa parerea mai multor din membrii conferentielor n'au datu fructele dorite. Nici in dustri a marea n'a fostu data uitarii, ci se facura mai multe observari asupra brevetelor de inventiuni. In privintia comerciului, d-lu I. G. Bibicescu presentă urmatorele propunerile pentru infrânarea falimentelor: 1. Se se faca o lege pentru registrarea firmelor comerciale. 2. O lege, care se prescria formalitatile pentru schimbarea numelor. 3. O lege, care se reguleze desfacerile marfurilor. 4. O lege in contr'a colportajului,

In siedintia de Dumineca 26 Sept. se anunță punctele, pe care le va desvolta în congresul d-rului Antoniu din Bărăladu. Aceste puncte suntu:

1. Mijloacele profilactice spre a combate funestele rezultante ce decurgu din întrebuieniarea că alimente a productelor alterate. 2. Mesuri igienice în salinele noastre. 3. Reglementarea muncii copiilor la lucrările agricole, mai cu săma acele, care au de consecinția perderea vederii. 4. Influința casatoriei asupra miscarii poporatiei și mijloacele necesare pentru perfecționarea rassei. 5. Mesuri pentru a combate betia, său celu puținu a-o impuțină. 6. Reformarea regimului posturilor în scopul d'a amelioră starea sanitara a locuitorilor satenii.

Totu în acăsta siedintia facă d-lu T. Focșanenii urmatoreea propunere în privința viniculturei: „In privința viniculturei, sunt de parere, că congresul se chibzueasca și se afle mijlocul d'a consiliu pe cultivatorii de vii se nu inceapa culesulu viilor de cătu după ce strugurii (pom'a) au ajunsu la perfect'a loru maturitate. Astă-di, cum se scie, mai în tōte podgorie se culegu viile prea de timpuriu, se culegu mai nainte d'a fi toti strugurii bine copti. Din aceasta cauza vinulu, cu rare excepții, este acru. In aceasta stare elu nu se poate conservă, nu poate deveni bunu vinu vechiu, și asié nu numai nu se poate exportă în strainitate, ci nici aci în tiéra nu se poate vinde cu pretiulu, ce ar' puté ave numai, déca strugurii din care este facutu ar' fi fost bine copti. Din aceasta cauza prin urmare perdu cultivatorii de vii beneficie însemnatate, ce ar' puté trage din industri'a loru, perde si economia nationala. Ar' trebuī, că in fia-care comuna, unde sunt podgorii să se fixeze in totu anulu diu'a, din care se poate incepe culesulu viilor, aceast'a după regiune si după temperatur'a anului. Si fiindu că s'ar' puté află proprietari de vii, cari se nu-si intelégă interesulu, se nu urmeze consilului ce li s'ar' dă, credu că ar' trebuī interventiunea chiaru a autoritatii, a primariului de exemplu; care se ficsese si se publice diu'a inceprii culesului viilor, suptu pedeapsa de amendă pentru contravenitoru, asia cum se face prin alte tieri vinicole din Europ'a."

Eata déra, că congressul economicu sè ocupă cu cestiuni de cea mai mare însemnatate si prin urmare lucrările lui merita de a fi urmarite cu tōta bagarea de săma.

Diverse.

(Statu'a lui Stefanu-celu Mare.) Comisiunea executiva pentru redicarea statuieei lui Stefanu-celu-Mare a adresat Maiestatii Sale Regelui urmatorulu raportu.

Sire! Avemu fericirea d'a aduce la inalt'a cunoștinția a Maiestatii Vôstra, că dorint'a orasului Iassi si a tieriei d'a vedé imortalisata prin unu monumentu in bronzu imaginea eroica a Domnului Moldovei Stefanu-celu-Mare, este acum indeplinita. Statu'a equestra lucrata de sculptorulu Emanuel Frémiet, după ce-a fost expusa in salonulu de sculptura din Paris, unde a dobandit laudele tuturor cunoscătorilor, a sositu in Iassi in diu'a de 2 Septembre curentu. Piată pe care s'a credut mai nemeritu a se asediā monumentulu este aceea a Palatului Administrativu. Acăsta alegere s'a facutu după indemnul opiniunei generale a cetățenilor din Iassi, si in deosebi după dorint'a Consiliului Comunalu, care a contribuitu cu o larga parte la realizarea acestei lucrări de interesu nationalu. In acelasi sensu s'a rostitu si o comisiune speciala compusa din reprezentanti ai guvernului, comunei, Academiei, Universitatii din Iassi si altorui autoritati locale. La Palatulu Administrativu s'a proclamat Unirea tierilor romane; acolo a fost vechia reședinția a Domnului Moldovei, se spiramu că va fi si cea viitoră a Maiestatii Vôstra in a doua sa capitală. Alătura se gasesc biserica S-tului Nicolae zidita de înstisi marele Stefanu după trei biruinti ale sale. Acăsta piatia este dar' singur'a care prin marimea, frumuseția si tradițiile sale istorice, s'a credut potrivita pentru unu monumentu nationalu cu asia însemnatate, si démnă d'a purtă numele de „Piată lui Stefanu celu Mare.”

Fundatille s'a ispravitu in diu'a de 16 (28) Septembre curentu si in mijlocul loru s'a asediatu unu actu comemorativu spre eterna aducere aminte. Deci fiindu că pâna la 15 (27) Octobre viitoru voru fi ispravite lucrările inaltiarei monumentului, venim cu celu mai profund respectu a rugă pe Maiestatea Vôstra se ne comunice Inalt'a s'a hotărire in privința dilei cându va

trebuī a se face solemnitatea inaugurarei statuie, sperandu că Maiestatea Vôstra va bine-voi a onoră cu prezentia Augustei Sale persoane si aceea a Maiestatii Sale Reginei acea serbare nationala. Diu'a aceea va fi scumpă Iassienilor, căci ei voru ave indoit'a fericire d'a vedé reinviatul in bronzu pe celu mai mare dintre Domnii Moldovei si a primi totodata in mijlocul loru pe celu antaiu Rege alu Romaniei. (Iscaliturile membrilor presenti ai Comisiei esecutive:) Gr. M. Sturdza, N. Gane, Iacob Negrucci, Alexandru Stamatoiu.

(Cestiunea falimentelor), dice „Resb.”, a atrasu in fine si atențunea camerei de comerciu din București. Ea a hotarit se căra guvernului, că se invite pe tōte tribunalele de comerciu din tiéra, se intocmesca tabele statistice de toti aceia, cari au datu falimentu in cursulu celor din urma cinci ani, aratandu-se nationalitatea falitului, sum'a passivului loru si loculu de unde sunt creditorii. Cu modulu acesta se va constata oficialu adeverulu asupra falimentelor din România si se va vedé, că strainii sunt aceia, cari au discreditat comertul romanu.

(Căti orbi sunt in Europa?) Se citi, căti orbi sunt în Europa, nu orbi de spiritu, alu căroru numeru nu e de trebuintia d'a-lu caută, ci orbi de corp? In Europa sunt 311,000 orbi; 75 la suta au orbitu din lipsa de ingrijiri: miopia reu cauta, accidente neingrijite, etc. La Londr'a se va deschide unu concursu pentru a preintimpină orbirea.

(Poporatiunea Russiei.) Poporatiunea Russiei a crescutu in duoispredice ani, după celu din urma recensementu, cu 18 milioane si jumătate de locuitori. Ea se urca astazi in Russi'a la 75,067,788; in Poloni'a la 7,219,677; in Finland'a la 2,027,021; in Caucazu in Asie centrală la 15,186,456, adica in totalu la 100,038,348 locuitori. Recensemntul din 1870 deduse, că rezultatul totalu, sum'a de 85,570,646 locuitori. Nu se spune inse, care e cifra poporatiunilor anescate la Russi'a in celu din urma deceniului si care negresitu imple totalulu gasitul de recensemntul ultimu. Singur'a poporatiune a Poloniei s'a sporit in siése-dieci si cinci ani cu 66%, urcandu-se dela 2,717,287 in 1816 la 7,219,777 in 1882.

(Fratii Rothschild.) Fratii Rothschild din Frankfurt au declarat de curendu veniturile loru perceptořului din acelu oras. Baronulu Willy are 4,788,000 de marci venit, fratele seu Maier-Karl n'are de cătu 4,560,000 marci venit pe anu. Aceste sunt veniturile declarate, d' cele retacute?

(Iubileul de 300 ani) alu calendariului Gregorianu. — „In lun'a viitoră voru fi 400 ani, de candu după 4 Octobre a urmatu in data 15 si acăsta, că urmare necesara a reformei introduce in calendariul la 1582 in tierile catolice de cătra Grigoriu XIII. Acăsta reforma s'a facutu din cauza, că calendariul Iulianu, compus la anulu 45 inainte de Cristosu de cătra invetiatulu greco-egiptenii Sosigenes, din ordinulu lui Iuliu Cesar, avea anulu civilu ceva mai lungu de cătu anulu solaru (adica era de 365 1/4 dile.) Astfelu, s'a intemplatu, că echinoptiulu de primavera in anulu 1582 a cadiutu la 11 Martie, deci cu 10 dile mai nainte, dc cătu ar' fi trebuitu după calculu adeverat.

Pap'a Gregoriu XII a corectatul calendariului julianu disponendu la introducerea reformei sale, că in diu'a de 4 Octobre sè se sara la 15 Octobre. Dér', că se nu se mai repeta vechia

erore cu timpulu, a stabilitu, că totu la 400 ani sè se lase afara trei dile si anume in acei ani finali ai secolilor, cari că de exemplu 1700, 1800 si 1900, nu se potu impartii prin 400. Dupa multa opunere au primitu si statele protestante acăsta reforma a calendariului, pe candu Grecii si Russii au pastrat calendariul julianu si astfelu suntu cu 12 dile in urma.

(Descooperire.) „In departamentul Vienne (Franția) s'a descooperit unu stravechiu orasius gallo-romanu. Lucratorii, sapandu pentru o linia ferata, au datu peste unu zidu de cimentu si au facutu cunoscutu acăsta inginerilor, cari apoi cu mai multi arheologi s'au dusu la fața locului. Descooperirea s'a constatatu a fi prea importanta. Penele adi s'au desgropat unu templu: 70 metri faciada, 114 metri lungime; unu teatru cu trepte si cu o scara lata de 90 metri; o baie cu reservoare bine conservate, canaluri si banci; apoi case, birturi si intregi strade. Prin casele, ce sunt acoperite de ornamente, se afla numerose vase de lutu, pétră si fier. Sapaturile se urmează si, pentru că orașul se remaia intactu, se va muta lini'a ferata. In evolu mediu a statu pe acelu locu o monastire.

(Amanare.) Licitatiunea marfurilor massei concursuale I. B. Popu se amena, după cum audim, eu ceteve dile. Tineretă acestei licitări se va face cunoscuta printre unu din inseratele făciei noastre.

Cursul de București

din 29 Septembrie / 11 Octobre 1882.

V a l o r i	Scadentia Cu-pénelor	Cum-pera	Vinde
5% Rent'a Romana	1 Apr. 1. Oct.	91 1/2	92 1/2
6% Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	99 1/4	99 3/4
8% Oblig. domeniile 1871 .	1 Ian. 1 Iul.	—	—
6% Oblig. căilor fer. rom.	1 Iuliu	102 1/2	103 1/2
7% Scrisuri funciare rurale	1 Iul. 1 Ian.	101—	102 1/2
7% " urbane	idem	101—	101 1/2
8% Imprum. municipalu . .	idem	101—	101 1/2
Oblig. casei de pensiune (lei 300, dobenda 10 lei) . . .	1 Mai 1 Nov.	224—	228—
Losuri municipale (20 lei) . .	cu premie	31 1/2	32 1/2
Act. Bancei Nationale rom. . .	1 Ian. 1 Iul.	1325	1350
Auru contra argintu		2—	2 1/4
Auru contra bilete hipotec. .		2—	2 1/4
Auru contra bil. de Banca naț.		2—	2 1/4
Florini Val. Austr.		2.12	2.13

Cursul la bursa de Viena

din 13 Octobre st. n. 1882.

Rent'a de auru ung.	m'a de vinu ung.	97.50
Imprumutulu cu pre-miu ung.	Imprumutulu cu pre-miu ung.	117.75
Losurile p. regularea	Losurile p. regularea	
Tisei si a Segedin	Tisei si a Segedin	109.—
Rent'a de harthia austriaca	Rent'a de harthia austriaca	76.75
Rent'a de arg. austr.	Rent'a de arg. austr.	77.60
Rent'a de auru austr.	Rent'a de auru austr.	95.50
Losurile din 1860	Losurile din 1860	129.75
Actiun. bancei austungare	Actiun. bancei austungare	831—
" bancei de creditu	" bancei de creditu	
ungare	ungare	300.—
" bancei de creditu austriace	" bancei de creditu austriace	310.30
Argintulu	Argintulu	—
Galbini imperatice	Galbini imperatice	5.65
Napoleond'ori	Napoleond'ori	9.48 ^{1/2}
Marei 100 imp. germ.	Marei 100 imp. germ.	58.43
Londr'a	Londr'a	119.50

La numerulu acesta se alatura unu Apelu literariu alu Tipografiei Alexi din Brasovu.

Zambach si Gavora.

Fabrica de vestimente si recusite bisericescă de ritu latinu si grecu
in Budapest'a, strada Vatiului, Váczi uteza Nr. 17.

Falonu său Odajdii, Albe, Stihare, Dalmatice, Bal-dachinu, prapor. Tōte feluri de stéguri, si pentru societati industriale (si pentru pompieri) Covoru pe altariu,

Comanda se efectuește promptu. — Obiectele, cari nu voru conveni, se voru schimbă cu altele.

5-30

potiruri, Pietohlebnica, cadelnitie, Pacificalu, candele de altaru, policandre pentru biserici, Ripide, Chivotu, cărti de Evangelia etc. etc.